

Súd: Najvyšší súd SR  
Spisová značka: 7Sžo/217/2015  
Identifikačné číslo spisu: 3014201052  
Dátum vydania rozhodnutia: 30.03.2017  
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová  
Funkcia: sudca  
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:3014201052.1

## ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členov senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej v právnej veci žalobcu: V. B., bytom Y. XXXX/XX, V. O., v zastúpení Mgr. Vladimír Karásek, advokát, so sídlom Stred 60/55, Považská Bystrica, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 35932-2/2014-BA zo dňa 4. novembra 2014, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č.k. 13S/299/2014-51 zo dňa 6. mája 2015, takto

### rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č.k. 13S/299/2014-51 zo dňa 6. mája 2015 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. 35932-2/2014-BA zo dňa 4. novembra 2014 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica č. 700-0910670514-GC04/14 zo dňa 23. apríla 2014 z r u š u j e a v e c v r a c i a žalovanému na ďalšie konanie.

Žalovaná je p o v i n n á zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v sume 140,- eur titulom zaplateného súdneho poplatku a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 432,30 eur k rukám právneho zástupcu žalobcu Mgr. Vladimírovi Karáskovi do 15 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.

### Odôvodnenie

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom č.k. 13S/299/2014-51 zo dňa 6. mája 2015, podľa ustanovenia § 250j ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“), zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 35932-2/2014-BA zo dňa 4. novembra 2014, ktorým Sociálna poisťovňa, ústredie, zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica, č. 700-0910670514-GC04/14 zo dňa 23. apríla 2014, ktorým predpísala za obdobie apríl 2004, máj 2004, jún 2004, júl 2004, august 2004, september 2004, október 2004, november 2004, december 2004, január 2005, február 2005, marec 2005, apríl 2005, máj 2005, jún 2005 júl 2005, august 2005, september 2005, október 2005, novembere 2005, december 2005, január 2006, február 2006, marec 2006, apríl 2006, máj 2006, jún 2006, júl 2006, august 2006, september 2006, október 2006, november 2006, december 2006, január 2007, február 2007, marec 2007, apríl 2007, máj 2007, jún 2007, júl 2007, august 2007,

september 2007, október 2007, november 2007, december 2007, január 2008, február 2008, marec 2008, apríl 2008, máj 2008, jún 2008, júl 2008, august 2008, september 2008, október 2008, november 2008, december 2008 penále v sume 664,24 eur vypočítané z dlžnej sumy poisteného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného do rezervného fondu solidarity, vo výške 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici zaplatená v hotovosti - spôsob výpočtu penále bol uvedený v prílohe rozhodnutia pobočky, ktorá tvorí neoddeliteľnú súčasť jej rozhodnutia.

O trovách konania rozhodol krajský súd poukazom na ustanovenie § 250k ods. 1 OSP tak, že neúspešnému žalobcovi právo na ich náhradu nepriznal.

Krajský súd nepovažoval za sporné, že žalobca príspevky za obdobie apríl 2004 - december 2004, január 2005 - december 2005, január 2006 - december 2006, január 2007 - december 2007, január 2008 - december 2008 uhradil oneskorene, t.j. po lehote splatnosti. Konštatoval, že časť príspevku na poistenie v nezamestnanosti za obdobie október 2002 a január 2003 a celú sumu príspevku na poistenie v nezamestnanosti za obdobie od februára 2003 do júna 2003 žalobca uhradil po 30. apríli 2010, až dňa 7. novembra 2011. Teda po 30. apríli 2010 bol žalobca dlžníkom žalovanej, čo nespochybňoval.

Krajský súd pri svojom rozhodovaní postupoval v intenciách ustanovenia §§ 240 ods. 1 a ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), pričom dospel k záveru, že žalobca podmienku obsiahnutú v ustanovení § 293bl ods. 1 citovaného zákona nespĺnil, keďže ku dňu 30. apríla 2010 mal voči Sociálnej poisťovni i naďalej neuhradený dlh na poistnom za obdobie október 2002 a január 2003 a za obdobie od februára 2003 do júna 2003. Postup správnych orgánov preto krajský súd vyhodnotil ako správny, keď žalobcovi predpísali zákonom určené penále. Poukázal na to, že zákonne ustanovenie upravujúce generálny pardon a podmienky, ktoré musia byť splnené pre jeho aplikáciu už ustálil Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp.zn. 7Sžso/29/2013 tak, že ku dňu 30. apríla 2010 nesmie mať poistenec voči Sociálnej poisťovni žiaden peňažný záväzok. Krajský súd žalobcove námietky týkajúce sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu ako i nesprávne právne posúdenie vyhodnotil ako nedôvodné. Poukázal na to, že z prílohy k prvostupňovému rozhodnutiu bolo zrejme z akej výšky poistného, za ktoré mesiace a akou dobou splatnosti, dátumu úhrady, počte dní omeškania žalovaná vychádzala, preto z uvedeného možno dôvodiť výšku penále ako aj všetky podstatné údaje týkajúce sa jeho výpočtu. Taktiež bolo z rozhodnutia žalovanej zrejme, prečo boli žalobcovi predpísané penále (pretože sa dostal do omeškania s platením poistného) a taktiež prečo sa na žalobcu nevzťahuje generálny pardon podľa ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení (pretože ku dňu 30. apríla 2010 nemal vyrovnané všetky dlhy voči Sociálnej poisťovni). Žalovaná predmetnú vec posúdila zhodne s názorom prezentovaným v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7Sžso/29/2013, v ktorom zaujal stanovisko k otázke ustanovenia § 293bl zákona o sociálnom poistení, ktoré upravuje nepredpísané penále alebo odpustenie povinnosti platiť penále povinnému subjektu, a to len v prípade, ak povinný subjekt celé dlžne poistné a dlžne príspevky zaplatí najneskôr do 30. apríla 2010. Teda k 30. aprílu 2010 už nebude mať voči Sociálnej poisťovni žiaden peňažný záväzok.

Krajský súd mal za to, že správne orgány oboch stupňov dôvodne ustálili, že na žalobcu sa generálny pardon podľa ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení nevzťahuje, preto museli byť žalobcovi rozhodnutím predpísané penále z oneskorenú úhradu poistného podľa ustanovenia § 240 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Z vyššie uvedených dôvodov, krajský súd žalobu ako nedôvodnú zamietol.

2.

Proti rozsudku krajského súdu podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca a navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie krajského súdu zmenil v zmysle ustanovenia § 250ja ods. 3 OSP tak, že návrhu v celom rozsahu vyhovie a zruší napadnuté rozhodnutie žalovanej a prvostupňové rozhodnutie Sociálnej

poisťovne, pobočka Považská Bystrica, a vec vráti žalovanému na ďalšie konanie.

Žalobca sa s odôvodnením rozhodnutia krajského súdu nestotožnil a rovnako poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu sp.zn. 9Sžso/54/2013 zo dňa 25. februára 2015, podľa ktorého „V kontexte s § 139 ods. 1 a 3 zákona je potom podľa názoru odvolacieho súdu potrebné vykladať aj ustanovenie § 293bl ods. 1 zákona tak, že za obdobie pred 1. januárom 2010 sa považujú jednotlivé kalendárne mesiace pred 01.01.2010. Úmyslom zákonodarcu pri prijímaní ustanovenia § 293bl zákona nebolo predpisovať penále za všetky kalendárne mesiace pred 01.01.2010, za ktoré boli poistné a príspevky odvedené oneskorene alebo v nižšej sume; naopak jeho úmyslom bolo dosiahnuť zaplatenie dlžného poistného čo i len v časti, bez potreby následnej penalizácie oneskorených platieb po dátume splatnosti.

Ak teda žalobca poistné za jednotlivé kalendárne mesiace január 2007 až december 2008 zaplatil síce oneskorene, ale v lehote uvedenej v § 293bl ods. 1 zákona, potom je právne nevýznamné, či za ďalšie kalendárne mesiace (máj až august 2009 a október až december 2009), žalobca odvedol poistné a príspevky oneskorene.“

Žalobca konštatoval, že dlžné poistné a príspevky za obdobie január 2004 až december 2008 do termínu 30. apríla 2010 zaplatil, čo vyplynulo aj z prílohy rozhodnutia pobočky. Preto žalobca aj s poukazom na aktuálnu judikatúru považoval rozhodnutie žalovanej za nezákonné. Žalobca nepovažoval za súladne so zákonom predpísať žalobcovi penále z dôvodu, že dlžné poistné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové poistenie, ktoré sa viažu k predpísanému penále, sa týkajú dlžného poistenia za obdobie pred 01.01.2010, ktoré bolo žalobcom do 30.04.2010 zaplatené. Na podporu svojho záveru žalobca taktiež poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 20S/150/2014, z ktorého vyplynulo, že „iba v prípade penále, ktoré sa viaže k dlžnému poisteniu a dlžným príspevkom na starobné poistenie za obdobie pred 01.01.2010 a ktoré poistné by nebolo zaplatené do 30.04.2010, sa podľa názoru krajského súdu ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. neaplikuje. O penále, ktoré by nespádalo pod aplikáciu § 293bl ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., by išlo v prípade, keby Sociálna poisťovňa vyrubila penále za oneskorenú úhradu zvýšeného poistného za II. a III. kvartál 2003 vo výške 6,59 eur, ktoré bolo zaplatené 22.06.2010, t.j. po 30.04.2010.“

Žalobca ďalej uviedol, že oneskorené platby časti príspevku na poistenie v nezamestnanosti za obdobie október 2002 a január 2003 a celú sumu príspevku na poistenie v nezamestnanosti za obdobie od februára 2003 do júna 2003, ktoré boli uhradené žalobcom až dňa 7. novembra 2011 sa v napadnutých rozhodnutiach nespomínali a to ani v rozsahu vyrubeneho penále. Zastával názor, že tieto odlišné oneskorené platby síce odôvodňujú vyrubenie penále, ale len vo vzťahu k týmto platbám, keďže k ich úhrade malo dôjsť 7. novembra 2011. Neodôvodňuje to však súčasne vyrubenie penále za iné platby, síce zaplatené oneskorene, no zároveň do 30.04.2010, na ktoré sa aplikácia ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. vzťahuje.

3.

Žalovaná Sociálna poisťovňa, ústredie, vo svojom písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu i naďalej zotrvala na svojom právnom názore, že penále za sporné obdobie bolo predpísané v súlade so zákonom o sociálnom poistení. Na margo žalobcom uvedených rozhodnutí uviedla, že každý rozsudok predstavuje individuálny právny akt štátneho orgánu s justičnou právomocou, ktorý sa vzťahuje len na konkrétny prípad a nemá všeobecne záväzný charakter. Taktiež poukázala na nález Ústavného súdu SR IV. ÚS 92/2012, podľa ktorého k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Úmysel zákonodarcu je v tomto prípade jednoznačne zrejmý zo Spoločnej správy výborov Národnej rady Slovenskej republiky č. 1830/2009 (1275a) zo dňa 01.12.2009, podľa ktorej predpokladom odpustenia penále, resp. nepredpísania penále, je zaplatenie všetkých dlžných súm poistného a príspevkov za celé obdobie poistenia (od roku 1993 až do 31. decembra 2009) do 30. apríla 2010.

K námietke žalobcu o tom, že nemal vedomosť o platbe časti príspevku na poistenie v nezamestnanosti za obdobie október 2002, január 2003 a celú sumu príspevku na poistenie v nezamestnanosti za obdobie

od februára 2003 do júna 2003 uviedol, že táto oneskorená úhrada príspevku na poistenie v nezamestnanosti nebola jediným dôvodom, pre ktorý nebolo žalobcovi odpustené penále podľa ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 572/2009 Z.z.. Po 30. apríli 2010 uhradil žalobca taktiež časť poistného na sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za obdobie september 2009 (7. júna 2010) a poistenie na sociálne poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie za obdobie október 2009 (7. júna 2010 a 23. októbra 2010), november 2009 (23. októbra 2010 a decembre 2009 (23. októbra 2010).

Na základe uvedeného navrhla, aby odvolací súd rozhodnutie krajského súdu v plnom rozsahu ako vecne správny potvrdil.

4.

Dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len SSP.) upravujúci v zmysle § 1 a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve, b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

Podľa ustanovenia § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok účinný od 01.07.2016 odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (ustanovenie § 10 ods. 2, § 246c ods. 1 prvá veta OSP) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach podaného odvolania žalobcu (ustanovenie §246c ods. 1 prvá veta OSP a § 212 ods. 1 OSP a ustanovenie § 492 ods. 2 SSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (ustanovenie § 250ja ods. 2 OSP, § 492 ods. 2 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky [www.nsud.sk](http://www.nsud.sk) (ustanovenie § 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s ustanovením § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP a ustanovením § 492 ods. 2 SSP) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Predmetom odvolacieho konania v preskúmvanej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd prvého stupňa zamietol žalobu, ktorou sa žalobca proti žalovanému správne mu orgánu domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia č. 35932-2/2014-BA zo dňa 4. novembra 2014, žiadajúc jeho zrušenie v spojení s prvostupňovým rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica č. 700-0910670514-GC04/14 zo dňa 23. apríla 2014 a vrátenie veci žalovanému správne mu orgánu na ďalšie konanie.

Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správne mu orgánu, v spojení s rozhodnutím správne mu orgánu prvého stupňa, ako aj konania im predchádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so zásadnými námietkami uvedenými v žalobe a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného.

Predmetom preskúmvacieho konania súdu v danej veci bolo rozhodnutie žalovaného správne mu orgánu č. 35932-2/2014-BA zo dňa 4. novembra 2014, ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica č. 700-0910670514-GC04/14 zo dňa 23. apríla 2014 vo veci predpísaného penále v sume 664,24 eur, vypočítané z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného do rezervného fondu solidarity, vo výške 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že súd v procese súdneho prieskumu nie je súdom

skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov (§§ 247 a nasl. OSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu je určený rozsahom dôvodov uvedených v opravnom prostriedku, ktorými navrhovateľ namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúcemu vydaniu napadnutého rozhodnutia.

V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 OSP).

Pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 OSP).

5.

Odvolačí súd na základe obsahu spisu nepovažoval za sporné, že žalobcovi bolo predpísané preskúmaným rozhodnutím penále z dôvodu oneskoreného uhradenia poisťného a príspevkov za mesiace apríl 2004 - december 2004, január 2005 - december 2005, január 2006 - december 2006, január 2007 - december 2007, január 2008 - december 2008. Taktiež z odôvodnenia žalobou napadnutého rozhodnutia vyplynulo, že penále bolo predpísané v súlade s ustanovením § 293bl ods. 1 v znení zákona č. 572/2009 Z.z. v spojení s ustanovením § 240 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, nakoľko účastník konania príspevkov na poistenie v nezamestnanosti za mesiace október 2002 a január 2003 až jún 2003 zaplatil až 7. novembra 2011, t.j. po 30. apríli 2010. Žalobca v tejto súvislosti v žalobe namietal nezrozumiteľnosť prvostupňového rozhodnutia, keďže až z rozhodnutia žalovaného vyplynulo čo bolo podkladom pre predpis penále, teda že ide o oneskorenú platbu na príspevok na poistenie v nezamestnanosti za október 2002 a január 2003 až jún 2003, ktoré príspevky boli zaplatené až 7. novembra 2011, pričom nemal vedomosť o tom ako mu mohli vzniknúť nedoplatky za spomínané mesiace a už vôbec nie, akým spôsobom mal práve tieto dlžné sumy uhrádzať.

Súčasťou administratívneho spisu je aj rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica, č. 700-0930088010-GC04/10 zo dňa 3. februára 2010, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 17.03.2010 (rozhodnutie bolo doručené fikciou), ktorým bol žalobcovi predpísaný príspevok na poistenie v nezamestnanosti za obdobie október 2002, január 2003, február 2003, marec 2003, apríl 2003, máj 2003, jún 2003 v sume 19,58 eur - neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia bola príloha. Z obsahu spisu vyplynulo, že tieto príspevky na poistenie v nezamestnanosti boli žalobcom uhradené dňa 7. novembra 2011.

V predmetnej veci sporným medzi účastníkmi zostal výklad ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení, kedy podľa názoru žalovanej za splnenie podmienky odpustenia penále, resp. nepredpisania penále v zmysle ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 572/2009 Z.z. sa považuje, že dôjde k úhrade všetkých dlžných súm poisťného a príspevkov za obdobie pred 1. januárom 2010 najneskôr do 30. apríla 2010. Naproti názoru žalobcu, podľa ktorého nie je možné žalobcovi vyrubiť penále za síce oneskorené platby (poisťného a príspevkov za mesiace apríl 2004 - december 2004, január 2005 - december 2005, január 2006 - december 2006, január 2007 - december 2007, január 2008 - december 2008), no zároveň zaplatené do 30. apríla 2010. Z uvedeného

dôvodu sa odvolací súd zameril na zodpovedanie tejto otázky.

Podľa článku 1 ods. 1 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Ústavný súd sa k požiadavke právneho štátu vyjadril nasledovne: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasťou okrem iných stelesnené také princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodit' z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia týmito subjektmi, ktorým boli priznané (nález Ústavného súdu I. ÚS 17/1999). Úlohou súdu v podmienkach materiálneho právneho štátu je nájsť také riešenie, ktoré je v súlade so všeobecnou ideou spravodlivosti, preto súd musí nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musia smerovať k spravodlivému výsledku. Právna istota ako jeden z princípov materiálneho právneho štátu je konkretizovaná v čiastkových princípoch, ktoré spočívajú v predvídateľnosti konania štátnych orgánov, jasnom a určitom formulovaní zákonov ako i zákaze retroaktivity. V prípade nejasného, prípadne neurčitého formulovania právnych noriem je z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavou garantovaných základných práv a slobôd nevyhnutné, aby všeobecné súdy interpretovali a aplikovali právnu normu ústavne konformným výkladom. Táto požiadavka je vyjadrená v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, preto k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformný spôsob interpretácie platnej a účinnej právnej normy (m.m. IV. ÚS 77/02). Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (článok 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle článku 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie článku 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07-38) .

Podľa ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., sociálna poisťovňa nepredpíše penále alebo odpustí povinnosť zaplatiť predpísané penále, ktoré sa viaže na dlžné poistné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie podľa osobitného predpisu 1) za obdobie pred 1. januárom 2010 zaplatené najneskôr do 30. apríla 2010.

Predmetné ustanovenie bolo do zákona o sociálnom poistení zavedené novelou č. 572/2009 Z.z. a od 01.01.2010 sa stalo súčasťou platného právneho poriadku, pričom vytvára rámec pre poskytnutie tzv. „generálneho pardonu“. Z citovaného ustanovenia jednoznačne vyplývajú dve podmienky jednak, že penále sa viažu na dlžné poistné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie za obdobie pred 01.01.2010 a jednak, že toto dlžné poistné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ku ktorým sa vzťahujú penále, musí byť zaplatené najneskôr do 30. apríla 2010. Text ustanovenia považuje odvolací súd za jednoznačný, jasný, nevyvolávajúci žiadne pochybnosti, pričom pokiaľ by aj vyvolávala pochybnosti možnosť interpretovať toto ustanovenie viacerými spôsobmi, tak interpretácia, ku ktorej sa prikláňa žalovaný, nie je podľa názoru odvolacieho súdu v súlade so zmyslom a účelom tejto právnej úpravy. Účelom nepochybne bolo motivovať dlžníkov k dobrovoľnému zaplateniu dlhov voči Sociálnej poisťovni do 30. apríla 2010 tým, že im nebude predpísané alebo im bude odpustená povinnosť zaplatiť predpísané penále a zároveň tým odbremeniť Sociálnu poisťovňu od ich vymáhania. Úmysel zákonodarcu, ktorý žalovaná odvodzuje zo spoločnej správy výborov Národnej rady, z ktorej vychádza pri výklade predmetného ustanovenia a podľa ktorej predpokladom odpustenia penále, resp.

nepredpísania penále je zaplatenie všetkých dlžných súm poistného a príspevkov za celé obdobie poistenia do 30. apríla 2010 nemá oporu v predmetnom ustanovení a pokiaľ bolo cieľom tejto navrhovanej právnej úpravy, aby dlžník zaplatil všetky dlžné sumy poistného a príspevkov za celé obdobie poistenia pred 01.01.2010, nič nebránilo zákonodarcovi, aby to jasne a zrozumiteľne v právnej norme aj vyjadril. Uvedená požiadavka je v súlade s materiálnym chápaním právneho štátu.

Krajský súd sa pri právnom posúdení predmetnej veci stotožnil s právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadreným v rozhodnutí sp.zn. 7Sžso/29/2013, podľa ktorého nesmie mať poistenec ku dňu 30. apríla 2010 voči Sociálnej poisťovni žiaden peňažný záväzok a vyjadril názor, že správne orgány postupovali správne, keď predpísali žalobcovi zákonom určené penále, keďže žalobca mal voči Sociálnej poisťovni neuhradený dlh na poistnom za obdobie október 2002 a január 2003 a za obdobie od februára 2003 do júna 2003. S uvedeným právnym posúdením sa však odvolací súd nestotožnil.

V preskúmvanej veci žalobca príspevky za obdobie apríl 2004 - december 2004, január 2005 - december 2005, január 2006 - december 2006, január 2007 - december 2007, január 2008 - december 2008 uhradil síce oneskorene, avšak do 30. apríla 2010, preto sa vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti na neho vzťahuje aplikácia ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení bez ohľadu na to, že časť príspevku na poistenie nezamestnanosti za obdobie október 2002 a január 2003 a celú sumu príspevku na poistenie v nezamestnanosti za obdobie od februára 2003 do júna 2003 bola žalobcom zaplatená až dňa 7. novembra 2011, t.j. po 30. apríli 2010. Tieto oneskorené platby odôvodňujú predpísanie penále za ich oneskorenú úhradu, na ktoré sa ustanovenie § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení už nebude vzťahovať.

S právnym názorom vyjadreným v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 7Sžso/29/2013 sa odvolací súd poukazom na vyššie uvedené nestotožnil a okrem toho najvyšší súd v uvedenej veci vychádza z iných skutkových okolností ako v preskúmvanej veci.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 OSP prvá veta v spojení s ustanovením § 250j ods. 2 písm. a/ OSP zmenil tak, že rozhodnutie žalovanej v spojení s prvostupňovým rozhodnutím správneho orgánu zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. V ďalšom konaní je žalovaná viazaná právnym názorom odvolacieho súdu (§ 250ja ods. 4 OSP).

O náhrade trov konania rozhodol odvolací súd v zmysle ustanovenia § 250k ods. 1, s § 246c ods. 1 a s § 224 ods. 1 OSP a s § 492 ods. 2. SSP tak, že žalobcovi priznal ich náhradu, keďže bol v konaní úspešný. Trovy konania pozostávajú zo zaplateného súdneho poplatku a trov právneho zastúpenia advokátom priznané podľa ustanovenia § 11 ods. 4 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. Žalobcovi priznal trovy konania v konaní pred súdom prvého stupňa pozostávajúce zo zaplateného súdneho poplatku v sume 70,- eur a trov právneho zastúpenia za jeden úkon právnej služby vo výške 1/6 nasledovne; za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie žaloby) 2 x 134,- eur, t.j. 268,- eur + režijný paušál 2 x 8,04 eur, t.j. 16,08 eur, spolu 284,08 eur a v odvolacom konaní mu vzniklo právo na náhradu trov konania v sume 70,- eur pozostávajúce zo súdneho poplatku za odvolanie a trov právneho zastúpenia za jeden úkon právnej pomoci - podanie odvolania v roku 2015 v sume 139,83 eur za úkon a režijný paušál 8,39 eur, t.j. 148,22 eur; teda v celosti 432,30 eur.

Priznanú náhradu trov je žalovaná podľa § 149 ods. 1 OSP povinná zaplatiť na účet právneho zástupcovi žalobcu, Mgr. Vladimírovi Karáskovi, na jeho účet č. XXXXXXXXXXX/XXXX, vedený v E., a.s., variabilný symbol X/XX, do 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

**Poučenie:**

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.